

2026-01-16

Svar till: u.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer U2025/02404

FSS remissvar angående promemorian Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga, U2025/02404

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har från Utbildningsdepartementet fått remiss avseende promemorian Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga, U2025/02404. Remissvaret ska ha kommit in senast 13 februari 2026.

Om FSS

FSS är en partipolitiskt obunden förening som företräder cirka 400 socialchefer i landet. Föreningen verkar utifrån den professionella kunskapen hos sina medlemmar och med syftet att bidra till utveckling av den svenska välfärden och en kunskapsbaserad socialtjänst.

FSS övergripande synpunkter

Föreningen Sveriges socialchefer noterar den korta remisstiden och vill understryka den risk för demokratin det innebär att remissinstanser inte ges tillräcklig tid att sätta sig in i och analysera de ofta komplexa omständigheter som förändringar i lagstiftningen ger upphov till. Detta är en utveckling som föreningen uppmärksammar allt oftare och ser allvarligt på.

FSS ställer sig i huvudsak positiv till promemorians ambition att stärka barn och ungas rätt till utbildning vid frihetsberövande. Skolan utgör en central skyddsfaktor och har avgörande betydelse för barns utveckling, framtidsmöjligheter och möjligheten att förebygga återfall i brott. Att utbildning ges en tydlig och reglerad plats även inom Kriminalvårdens verksamhet för barn och unga är därför principiellt viktigt. FSS hade dock hellre sett att barn fick både sin placering och skolgång tillgodosedd inom Statens institutionsstyrelse och inte inom Kriminalvården.

FSS vill understryka att reformens genomslag i praktiken är helt beroende av hur den genomförs. För att barns rättigheter enligt barnkonventionen ska kunna tillgodoses krävs att utbildningen inte endast finns formellt reglerad, utan också håller hög kvalitet, är individuellt anpassad och ges under stabila och långsiktiga förutsättningar.

Barns rätt till utbildning vid frihetsberövande

FSS delar promemorians utgångspunkt att barns rätt till utbildning gäller även vid frihetsberövande och att denna rätt inte får inskränkas mer än vad situationen absolut kräver. Utbildningen ska så långt som möjligt motsvara den som ges inom skolväsendet, både vad gäller innehåll, kvalitet, värdegrund och pedagogiska principer.

Det är positivt att promemorian tydligt knyter utbildningen till skolans kompensatoriska uppdrag och till utbildningens roll som skyddsfaktor. För många av de barn och unga som kommer att omfattas av förslagen finns sedan tidigare stora brister i skolbakgrund, skolnärvaro och måluppfyllelse. För dessa barn är tillgång till en fungerande skolgång inte bara en rättighet, utan också en avgörande del av möjligheten till förändring.

Utbildningens kvalitet och genomförande

FSS vill särskilt betona vikten av att utbildningen inom Kriminalvården håller hög kvalitet och bedrivs av personal med rätt kompetens. Tillgång till behöriga och erfarna lärare, rektorskompetens samt elevhälsa är grundläggande förutsättningar för att utbildningen ska få avsedd effekt.

Möjligheten till fjärrundervisning kan i vissa situationer vara ett nödvändigt komplement, men FSS anser att undervisning på plats bör vara huvudregel. För barn och unga med omfattande stödbehov är den pedagogiska relationen, den dagliga strukturen och möjligheten till direkt stöd avgörande för lärandet. En alltför stor andel fjärrundervisning riskerar att försämma både kvaliteten och likvärdigheten i utbildningen.

FSS vill därför understryka att organisatoriska och ekonomiska förutsättningar måste säkerställas så att undervisningen i huvudsak kan bedrivas närvarande och kontinuerligt.

Kartläggning, individuella studieplaner och anpassning

FSS ser mycket positivt på förslagen om att barn och unga ska erbjudas en inledande kartläggning av sina kunskaper samt att en individuell studieplan ska upprättas för varje elev. Detta är centrala verktyg för att utbildningen ska kunna utgå från barnets faktiska förutsättningar och behov.

Individuella studieplaner som följs upp och revideras vid behov skapar bättre möjligheter till progression, motivation och måluppfyllelse. De utgör också ett viktigt underlag för samverkan och överlämning mellan olika huvudmän och verksamheter.

Kontinuitet i skolgång och övergångar

FSS vill särskilt lyfta vikten av kontinuitet i skolgången. Det är positivt att promemorian möjliggör för barn och unga att fullfölja påbörjade studier, även vid byte av anstalt eller vid uppnådd myndighetsålder.

Samtidigt ser FSS risker för avbrott i övergångsperioder, särskilt i samband med frigivning eller flytt mellan olika verksamheter. För att motverka detta krävs tydliga rutiner för överlämning av relevant information och dokumentation till mottagande skola samt en aktiv samverkan mellan Kriminalvården, socialtjänsten och skolhuvudmän.

Utbildningen under frihetsberövandet bör ses som en del av en sammanhängande skolgång, inte som ett isolerat avsnitt.

Barns rätt till utbildning i häkte

FSS vill framhålla att många barn och unga som döms till fängelse har varit frihetsberövade under längre tid innan dom faller. Bristande tillgång till utbildning under häktestiden riskerar att ytterligare försvåra barnets skolgång och framtidsutsikter.

FSS välkomnar därför att frågan om utbildning i häkte lyfts och föreslås bli föremål för fortsatt utredning. Barns rätt till utbildning bör säkerställas genom hela frihetsberövandet, oavsett i vilken form det sker.

Samlade bedömningar

FSS bedömer sammantaget att promemorian innehåller viktiga och i huvudsak väl avvägda förslag för att stärka barn och ungas rätt till utbildning vid frihetsberövande. Förslagen har potential att bidra till bättre livschanser för en mycket utsatt grupp, under förutsättning att de genomförs med tillräckliga resurser, rätt kompetens och ett tydligt barnrättsperspektiv.

Utbildning, struktur och framtidshopp är avgörande faktorer för att minska återfall i brott och främja en långsiktig återanpassning till samhället. FSS vill därför betona vikten av att reformen ges förutsättningar att fungera i praktiken och inte stannar vid formella regleringar.

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS)

Anna Burston, ordförande